

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسمہ تعالیٰ

صورت جلدہ دفعہ پیمان نامہ

وزارت تعلیم، تحقیقات و فناوری
موسسہ آموزش عالی اخلاق و تربیت

بالتائیدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل اللہ تعالیٰ فرجہ)

جلدہ دفعہ از پیمان نامہ کارشناسی ارشد جناب آقای مادی زینال زاده رشته: روان شناسی اسلامی گرایش روان شناسی مثبت گرا

تحت عنوان: رابطہ روان بہ نای ناسازگار اولیہ و دینداری مادران با مشکلات رفتاری کودکان

با حضور استاد راهنما، استاد مشاور و ہیئت داوران در موسسہ آموزش عالی اخلاق و تربیت در تاریخ ۱۳/۲/۱۴۰۶ برگزار گردید و پیمان نامہ

ایشان با کسب نمرہ بہ عدد: ۲۰ بہ حروف: بیست با درجہ عالی پذیرفتہ شد.

نام و نام خانوادگی	مرتبہ علمی	امضاء
مدیر گروه: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمد رضا احمدی	استاد	
استاد راهنما: جناب آقای دکتر نادر منیر پور	استاد	
استاد مشاور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای محمد رضا جہانگیرزادہ قمی	استاد	
استاد داور: جناب آقای دکتر مبین صالحی	استاد	
نمایندہ تحصیلات تکمیلی: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای محمد رضا کریمی	استاد	

معاون آموزشی موسسہ
سید حسین الدینی

دانشکده روانشناسی

روانشناسی اسلامی، گرایش روانشناسی مثبت‌گرا

پایان نامه کارشناسی ارشد

رابطه دینداری و روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه مادران با مشکلات رفتاری کودکان

استاد راهنما

جناب آقای دکتر نادر منیرپور

استاد مشاور

حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر محمد رضا جهانگیرزاده

نگارش

هادی زینالزاده

اردیبهشت ۱۳۹۶

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه

این جانب هادی زینالزاده فرزند پاشا متولد ۱۳۵۸ به شماره شناسنامه ۲۹۷۸ صادره تبریز به شماره دانش پژوهی ۹۲۱۱۴۰۰۴ رشته روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی این جانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این زمینه از آن ها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط موسسه از اعتبار ساقط خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

امضاء

بسمه تعالی

حقوق مادی و معنوی پایان نامه

چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دانش پژوهان مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیانگر بخشی از فعالیت های علمی- پژوهشی مؤسسه است.

این جانب هادی زینالزاده دانش پژوه رشته روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا مقطع کارشناسی ارشد، متعهد می گردم موارد ذیل را در خصوص حقوق مادی و معنوی پایان نامه با موضوع:

رابطه دینداری و روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران با مشکلات رفتاری کودکان

رعایت نمایم و در صورت تخلف از موارد ذیل، کلیه تبعات حقوقی آن بر عهده اینجانب خواهد بود:

در صورت اقدام به چاپ پایان نامه، مراتب را قبلاً به صورت کتبی به معاونت پژوهش مؤسسه اطلاع دهم و در صورت تمایل مؤسسه به چاپ پایان نامه به صورت کتاب، اولویت با مؤسسه خواهد بود.

در صورت موافقت معاونت پژوهش با چاپ پایان نامه به صورت کتاب توسط دانش پژوه در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل چاپ گردد:

کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا است که در سال ۱۳۹۶ در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت به راهنمایی جناب آقای دکتر نادر منیرپور و مشاوره حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر محمد رضا جهانگیرزاده از آن دفاع شده است.

به منظور غنی سازی منابع و مآخذ کتابخانه مؤسسه دو نسخه از آن به کتابخانه و دو نسخه نیز جهت بهره برداری به معاونت پژوهش اهدا خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه
امضاء

تقدیم به

ماجر هستی سلام الله علیها و بعلها و بنیها
دیندارترین
و دخت گرامی اش در پناه اهل بیت
سلام الله علیها

سپاس

از پدر و مادر عزیزم و همسر مهربان و فداکارم که غرق مهربانی‌های بی‌منت‌شان هستم،

از اساتید بزرگوارم خصوصاً آقای دکتر منیرپور که از راهنمایی‌های عالمانه‌شان بهره بردم ،

از حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر جهانگیرزاده به خاطر مشاوره‌های ارزشمندشان،

از استاد ارجمند آقای دکتر صالحی به خاطر داوری دقیق و دلسوزانه،

از مدیر محترم گروه آقای دکتر احمدی و از

ریاست محترم مؤسسه آقای دکتر زارعان،

که بی‌لطف ایشان این پژوهش

سامان نمی‌یافت.

چکیده

مطالعه بر روی اختلالات کودکان از اهمیت زیادی برخوردار است. در بروز و تداوم این اختلالات مجموعه‌ای از عوامل، از نقص ژنتیک و رشد یافتگی عصبی تا عوامل اجتماعی و خانوادگی، نقش دارند. اما از این میان، اختلال در سلامت روانی مادران از مهمترین عوامل بروز اختلالات روانی در کودکان است. با این حال پژوهش‌های کمی در این رابطه وجود دارد و پژوهشی که این سلامتی را در سطح روان‌بندهای ناسازگار اولیه مورد بررسی قرار داده باشد، به دست نیامد. از سوی دیگر از آنجایی که دینداری تأثیر مثبتی بر رفتار والدین دارد، به نظر رسید می‌تواند علاوه بر تحت تأثیر قرار دادن روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران به عنوان عمیق ترین سطوح شناختی - بر مشکلات رفتاری کودکان نیز اثرگذار باشد. بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین دینداری و روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران با مشکلات رفتاری کودکان در یک نمونه غیر بالینی به اجرا درآمد. بدین منظور نمونه‌ای به حجم ۳۸۶ نفر (۲۱۶ پسر و ۱۷۰ دختر) از دانش‌آموزان اول تا چهارم ابتدائی شهر قم با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش سیاهه رفتاری کودک (CBCL) فرم والدین، پرسشنامه دینداری آذربایجانی و پرسشنامه روان‌بندهای ناسازگار اولیه یانگ (YSQ-SF) بودند. هر سه پرسشنامه توسط مادر دانش‌آموزان تکمیل شد. نتایج نشان دادند که بین میزان دینداری مادران و مشکلات رفتاری کودکان و نیز بین روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران و مشکلات رفتاری کودکان رابطه معنادار وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که بُعد اخلاق دینداری مادران به صورت معناداری می‌تواند مشکلات رفتاری کودکان را پیش‌بینی کند، اما بُعد عقائد - مناسک دینداری مادران، مشکلات رفتاری کودکان را پیش‌بینی نکرد. همچنین حوزه‌های بریدگی و طرد و خودمختاری و عملکرد مختل روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران به نحو معناداری مشکلات رفتاری کودکان را پیش‌بینی می‌کند، ولی حوزه‌های «دیگر جهت مندی»، «بازداری و فزون گوش‌به‌زنگی» و «محدودیت‌های مختل» روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران؛ مشکلات رفتاری کودکان را پیش‌بینی نکردند. این یافته‌ها، ضمن پیش‌بینی مشکلات رفتاری کودکان، بر پیامدهای منفی روان‌بندهای ناسازگار اولیه مادران تأکید می‌کند.

واژگان کلیدی: مشکلات رفتاری کودکان، دینداری، طرح‌واره، روان‌بندهای ناسازگار اولیه، مادر.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات و مفاهیم پژوهش.....	۱
۱-۱ بیان مسأله.....	۲
۲-۱ ضرورت پژوهش.....	۷
۳-۱ هدف‌های پژوهش.....	۹
۴-۱ فرضیه‌های پژوهش.....	۹
۵-۱ متغیرها.....	۹
۱-۵-۱ متغیرهای پیش‌بین.....	۱۰
۲-۵-۱ متغیر ملاک.....	۱۰
۶-۱ تعریف‌ها.....	۱۰
۱-۶-۱ دینداری.....	۱۰
۲-۶-۱ روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه.....	۱۱
۳-۶-۱ مشکلات رفتاری.....	۱۲
فصل دوم: پیشینه و مبانی نظری.....	۱۳
۱-۲ مقدمه.....	۱۴
۲-۲ مشکلات رفتاری کودکان.....	۱۴
۱-۲-۲ کلیات.....	۱۴
۱-۱-۲-۲ مشکلات درونی‌سازی شده.....	۱۸
۲-۱-۲-۲ مشکلات برونی‌سازی شده.....	۱۹
۲-۲-۲ میزان شیوع.....	۲۱
۳-۲-۲ سبب شناسی.....	۲۲
۴-۲-۲ مشکلات رفتاری کودک در ارتباط با مادر.....	۲۶
۵-۲-۲ سایر تحقیقات مرتبط.....	۳۱
۳-۲ روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه.....	۳۳
۱-۳-۲ کلیات.....	۳۳
۱-۱-۳-۲ عملکرد و تحول روان‌بنه.....	۳۷
۲-۱-۳-۲ روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه.....	۳۸
۳-۱-۳-۲ حوزه‌های روان‌بنه.....	۴۲

۴۷	۴-۱-۳-۲ سبک‌های مقابله‌ای روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه
۴۸	۲-۳-۲ رابطه روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه با مشکلات رفتاری کودک
۴۹	۳-۳-۲ سایر تحقیقات مرتبط
۵۲	۴-۲ دینداری
۵۲	۱-۴-۲ کلیات
۵۲	۱-۱-۴-۲ تعریف دین و دینداری
۵۳	۲-۱-۴-۲ دین و روانشناسی
۶۲	۴-۱-۴-۲ جایگاه مادر در ارتباط با کودک از منظر اسلام
۶۴	۲-۴-۲ دینداری مادر و مشکلات رفتاری کودک
۶۷	۳-۴-۲ تعامل دینداری و روان‌بنه‌های ناسازگار مادران
۶۹	۴-۴-۲ سایر تحقیقات مرتبط
۷۳	فصل سوم: طرح تحقیق و اجرای پژوهش
۷۴	۱-۳ روش پژوهش
۷۴	۲-۳ جامعه آماری
۷۴	۳-۳ روش نمونه‌گیری و حجم نمونه پژوهش
۷۵	۴-۳ ابزارهای سنجش
۷۵	۱-۴-۳ سیاهه رفتاری کودک آخنباخ ۶ تا ۱۸ سال (CBCL)
۷۵	۱-۱-۴-۳ معرفی ابزار
۷۶	۲-۱-۴-۳ اعتبار و روایی
۷۷	۳-۱-۴-۳ شیوه نمره‌گذاری
۷۸	۲-۴-۳ فرم کوتاه پرسشنامه روان‌بنه ناسازگار اولیه یانگ (YSQ-SF)
۷۸	۱-۲-۴-۳ معرفی پرسشنامه
۷۹	۲-۲-۴-۳ اعتبار و روایی پرسشنامه
۸۰	۳-۲-۴-۳ شیوه نمره‌گذاری
۸۰	۳-۴-۳ پرسشنامه دینداری آذربایجانی
۸۰	۱-۳-۴-۳ معرفی پرسشنامه
۸۱	۲-۳-۴-۳ خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه
۸۱	۳-۳-۴-۳ اعتبار و روایی پرسشنامه

۸۲	 ۴-۳-۴ شیوه نمره گذاری
۸۲	 ۵-۳ روش اجرای پژوهش
۸۳	 ۶-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها
۸۴	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش
۸۵	 ۱-۴ مقدمه
۸۵	 ۲-۴ یافته‌های توصیفی
۸۵	 ۱-۲-۴ داده‌های جمعیت شناختی
۸۹	 ۲-۲-۴ مشکلات رفتاری کودکان
۹۲	 ۳-۲-۴ دینداری مادران
۹۴	 ۴-۲-۴ روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه مادران
۹۶	 ۳-۴ یافته‌های استنباطی
۹۶	 ۱-۳-۴ فرضیه اول
۹۸	 ۲-۳-۴ فرضیه دوم
۹۹	 ۳-۳-۴ فرضیه سوم
۱۰۲	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۰۳	 ۱-۵ مقدمه
۱۰۳	 ۲-۵ بحث در یافته های پژوهش
۱۰۳	 ۱-۲-۵ فرضیه اول
۱۰۷	 ۲-۲-۵ فرضیه دوم
۱۱۰	 ۳-۲-۵ فرضیه سوم
۱۱۳	 ۳-۵ خلاصه بحث و نتیجه گیری
۱۱۴	 ۴-۵ محدودیتهای پژوهش
۱۱۴	 ۵-۵ پیشنهادها
۱۱۶	فهرست منابع
۱۱۶	 منابع فارسی
۱۱۸	 منابع عربی
۱۲۸	 منابع انگلیسی

فهرست جداول

جدول ۴-۱ داده‌های توصیفی مربوط به سن دانش آموزان.....	۸۵
جدول ۴-۲ داده‌های توصیفی مربوط به جنسیت کودکان.....	۸۶
جدول ۴-۳ داده‌های توصیفی مربوط به رتبه تولد کودکان.....	۸۶
جدول ۴-۴ داده‌های توصیفی مربوط به فاصله سنی کودکان با فرزند بزرگتر.....	۸۷
جدول ۴-۵ داده‌های توصیفی مربوط به سن مادران.....	۸۷
جدول ۴-۶ داده‌های توصیفی مربوط به تحصیلات مادران.....	۸۸
جدول ۴-۷ داده‌های توصیفی مربوط به وضعیت شغلی مادران.....	۸۸
جدول ۴-۸ داده‌های توصیفی مربوط به میانگین نمرات مشکلات رفتاری کودکان بر اساس جنسیت.....	۸۹
جدول ۴-۹ داده‌های توصیفی مربوط به میانگین نمرات مشکلات رفتاری کودکان بر اساس پایه تحصیلی.....	۸۹
جدول ۴-۱۰ داده‌های توصیفی مربوط به نمرات مشکلات درونی‌سازی و برونی‌سازی.....	۹۰
جدول ۴-۱۱ داده‌های توصیفی مربوط به نمرات مشکلات رفتاری با توجه به رتبه تولد.....	۹۰
جدول ۴-۱۲ داده‌های توصیفی مربوط به مشکلات رفتاری کودکان با توجه به وضعیت اشتغال مادران.....	۹۱
جدول ۴-۱۳ داده‌های توصیفی مربوط به مشکلات رفتاری کودکان با توجه به سطح تحصیلات مادران.....	۹۱
جدول ۴-۱۴ داده‌های توصیفی مربوط به مشکلات رفتاری کودکان با توجه به سن مادران.....	۹۲
جدول ۴-۱۵ داده‌های توصیفی مربوط به نمره کلی دینداری مادران.....	۹۲
جدول ۴-۱۶ داده‌های توصیفی مربوط به دینداری مادران با توجه به سطح تحصیلات.....	۹۳
جدول ۴-۱۷ داده‌های توصیفی مربوط به دینداری مادران بر اساس سن مادران.....	۹۳
جدول ۴-۱۸ داده‌های توصیفی مربوط به نمره کل روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه مادران.....	۹۴
جدول ۴-۱۹ داده‌های توصیفی مربوط به ۱۵ روان‌بنه‌ی ناسازگار اولیه مادران.....	۹۵
جدول ۴-۲۰ ماتریس همبستگی میان نمره کل و زیر مقیاس‌های دینداری مادران با نمره کل مشکلات رفتاری کودکان.....	۹۶
جدول ۴-۲۱ تحلیل رگرسیون چندگانه به منظور پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان از روی دینداری مادران.....	۹۷

- جدول ۴-۲۲ ماتریس همبستگی میان نمره کل و حوزه‌های روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه مادران با مشکلات رفتاری کودکان..... ۹۸
- جدول ۴-۲۳ رگرسیون همزمان به منظور پیش‌بینی مشکلات رفتاری کودکان توسط حوزه‌های پنج گانه روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه مادران..... ۹۹
- جدول ۴-۲۴ ماتریس همبستگی میان مشکلات رفتاری کودکان و زیرمقیاس اخلاق و روان‌بنه‌های ناسازگار اولیه در حوزه‌های بریدگی و طرد و خودگردانی و عملکرد مختل..... ۱۰۰
- جدول ۴-۲۵ رگرسیون همزمان به منظور پیش‌بینی مشکلات رفتاری کودکان توسط زیرمقیاس اخلاق و حوزه‌های بریدگی و طرد و خودمختاری و عملکرد مختل..... ۱۰۰